

ACC. N.R. M 6223:1-19.
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgård. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Handel och Marknad före tiden 1880.

(Sida 1-15.)

Vol: 1.

Ulm M. 148

(1234.)

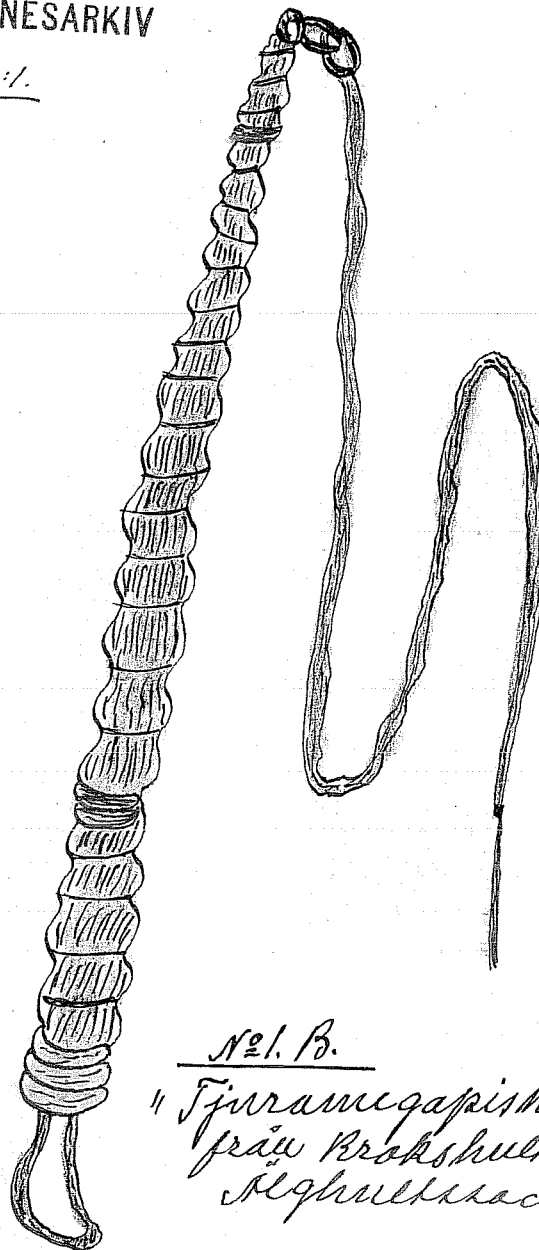
Nº 1. A.

Smålandsbande inprädd
 På Årda gåshögaregård
 der renat till S. P. "Gisfrids
 märktad vink-
 ren 1884.

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

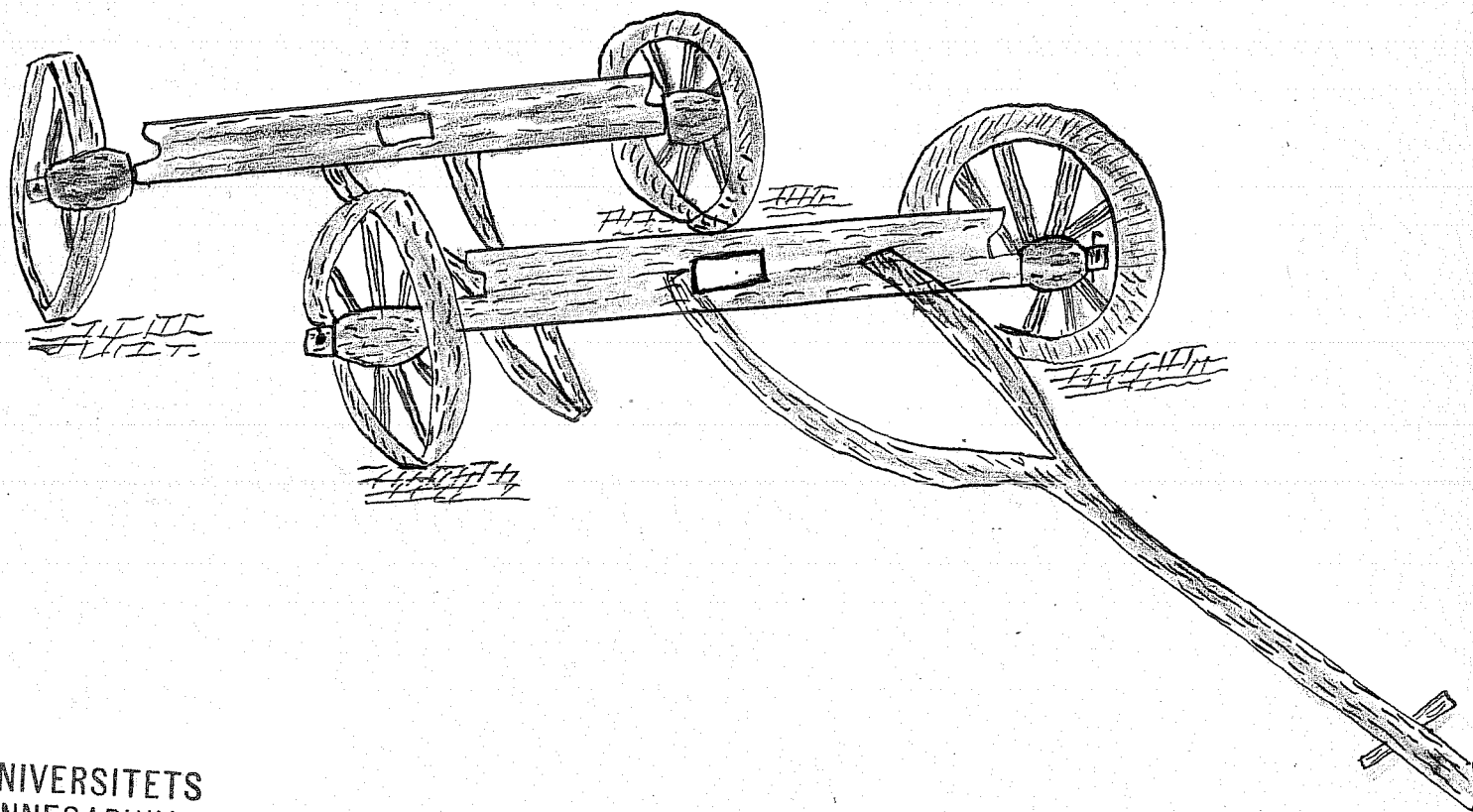
M 6223:1.

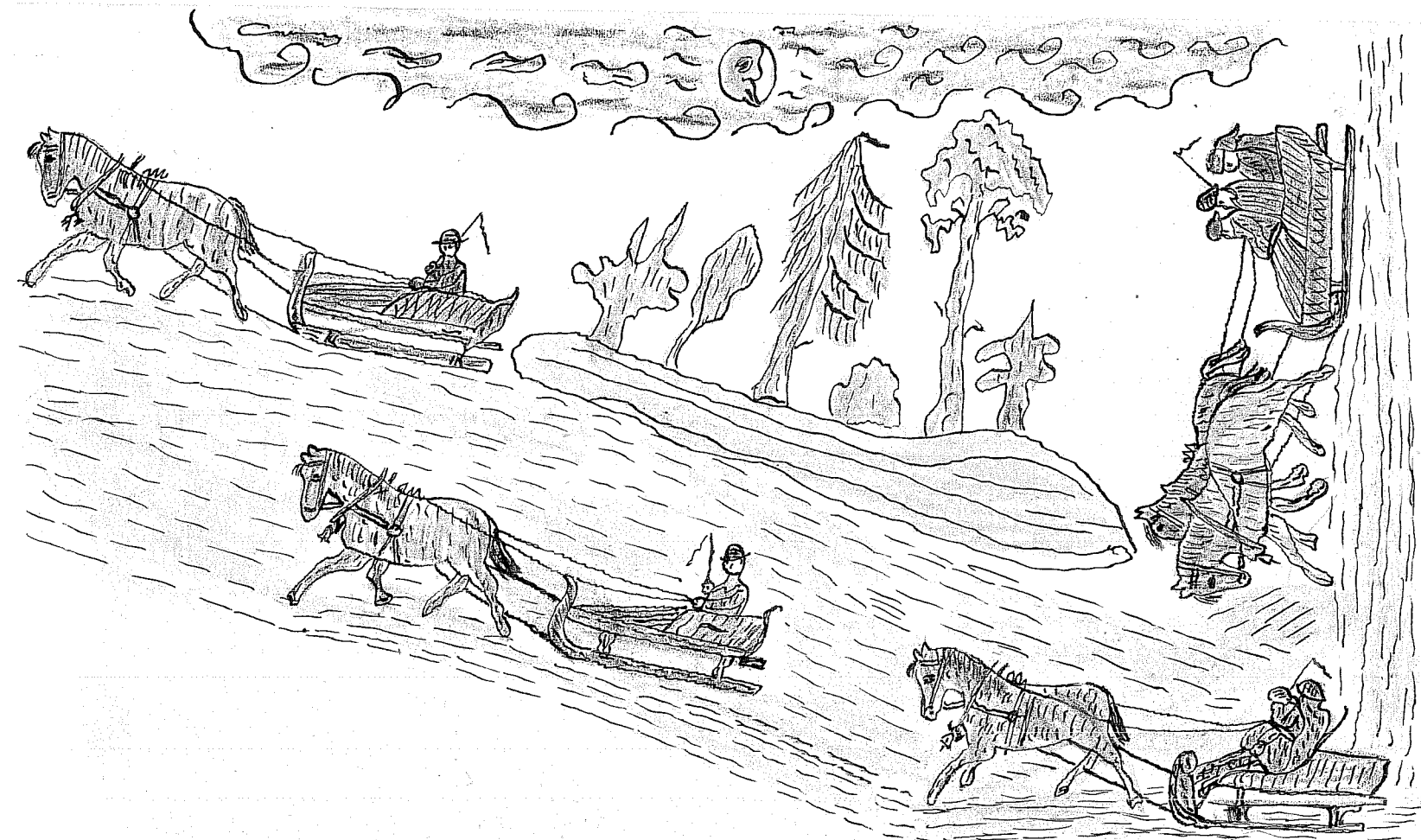

Nº 1. B.

"Fjivramgapisk"
 från Brokshult,
 Ålgshultssocken.

Nº 9. Äldrig minnes-teckning af "Bolwagn" från min
faders vagnbod i Kraksbult, Älgultsackare.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M 6223:3.

Nº 8. En Opefärd
från Rida Gäspgivar-
gård 1884, till Växjö mark-
nad. Så far som pojke
var med. Far och farbror
sade att det tillgick ab-
solut så även på 1850-
talet.

ACC. N:R. M 6 223:4.
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikner,
Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgö. Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.
Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Ålgösocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gamle Branden var min farbror. Född 1811 i Björkebo, Ålgösocken, Kråksmåla, Län. Död 1899. Sammansättes. Nils Jansson var en man av gamla stammen "Kärnvirke från topp till tå." Han var rätt god till att berätta sagor och gjorde det gärna, och skredade hjärtligt. När någon berömde hans berättelser, smibben var b.a. "En mästare i att läsa tiden på klockslaget i såväl polens, som stjärnornas gång. Han var likt vidskeplig, men det förlåta vi honom gärna, och lyssna så till hans sagor om handel och marknad m.m.

Frid över den gamle Odalmannens minne!

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr. M 6223:5
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikner,
Härad: Uppvidinge. Adress: Luråkra, Bråksmåla.
Socken: Älgshult. Berättat av: Lantbruk Nils Jansson.
Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Älgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1. Farbror antalade huru man i hans faders tid "drog sör ut till gamla Riksgården" för att å mornader sälja oxar till sänskarna. Det måste vara flera, som vora i följe för "Blekingarna vora argvinta å rej, och kniven satt löst i sidan, när dom fått sig några supar på någon gästgivaregård. Farbror hade, som 15 årig pojke varit med och drivit oxar till marknad neråt Carlshronakället. När dom sålt oxarna och vora på hemväg nära Smålandsgränsen, men dock i Blekinge, så gingo dom in på en gästgivaregård för att få en sup, och för att äta av maten,

ACC. N:R. M 6223:6.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking,Härad: Uppvidinge.Adress: Furåkra, "Kråksnåla."Socken: Ålgö.Berättat av: Lantbruk: Nils Larsson.Uppteckningsår: 1939.Född år 1811. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ur sina medförda "kalvskinnväskor." (2.)
Så var där inne ett band vilda slagskäm-
par. När någon bande begärde en kupa
tag en av "sällarna" mjöken, söp ur den
och slog banden på näsan med "Tum-
laren" (Liten bägare av penn.) Så fick ban-
den betala det brännvin han beställt, men
ej fått förtära. Så måste dom begiva sig
mot hemmet våra bänder. Komma knapp-
ast inom Smålandsgränsen, så upp-
hunnos dom av "slagskämparna," och det
blev ett vitt slagsmål dom emellan. En
av fridsörarna fick "halva armen
avhuggen av en liten ryxa, som en bande

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146223:4.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Furåka "Kräksmåla.Socken: Älgshult.Berättat av: Lantbruk: Nils Gonsfals.Uppteckningsår: 1939.Född år 1811. i Älgshultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fört med sig, men han blev dock övermän-
nad och bestulen på sin Flänbok, sen för-
svunna slagshämparna inåt skogen. Set-
ta var vid tiden 1835. Obs! Sen påföljande
år var jag och den oxen åt samma hän-
sade Farbror Nils. Vid den tiden fanns,
å Hougård Låteri i Älgshultssocken, en
kusk, som kallades "Pärke Per." Han hade
namn om sig att "kunna litet mer än
andra människor." Han kunde ensam
draga in den stora "Droskan" i vagnba-
den; annars krävdes därtill 6 duktiga ke-
lar; men när "Pärke Per" drog in droskan,
då lyske ljungeldar bland ekarna, så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6223:8

Landskap:

Småland.

Härad:

Uppvidinge.

Socken:

Ålgö.

Uppteckningsår:

1939.

Upptecknat av:

Carl Viking,

Adress:

Turåkra, Kråksmåla.

Berättat av:

Lantbruk: Nils Jonsen.

Född år

1871.

i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så han var intet ensam, hette det. "Stor-
ke Per" önskade följa med på den mark-
nadsresan, och det gjorde han. Allt gick
bra tills på hemvägen. Så sade värdar-
na. "Nu gå vi in på bemälda gästgiva-
regård och tar oss en sup och bjöd". "Stor-
ke Per" en ack, så får han spifva bekant-
skap med "Slagskämparna". Komma, så fanns
då "Bersekerna" i fullt raseri. Bränderna
beställde brännvin, men det hamnade i
"Slagskämparnas strupar" som vanligt.
Så beställde "Storke Per" "En fröken brän-
vin, men en "kämpe" skulle kugga det för
Per. Så fattar Per honom med ena handen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146223:9
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra ^{III} Kråksmåla.
Socken: Ölghuset. Berättat av: Lantbruk: Nils Larsson.
Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Ölghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för bröstet och den andra i grenen, och
kastade honom, som en vante in lå-
gan i den stora spisen och sade, "Tro inte
din valp, att du ska lära Fardin göra små-
pojkar, för då kunde han, då han gjorde
dig." Så steg "Hlagskämparnas" anför-
are fram och med ett finger knäppte
Per på näsan och sporde, "Kan du säga
mig varför alltid Smäländingen tittar
på loften när han skitir?" Per svarade,
"Så är därför att då råder en gam-
mal sägen att en Smäländing en gång
skulle skita ut en Bleking, så han vill se
hur en sådan kyckling ser ut." Så var

Skriv endast på denna sida 1

ACC. N:R. M 6223:10.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Turäkra, "Kråksmåla.Socken: Möghult.Berättat av: Lantbruk: Nils Gausfö.Uppteckningsår: 1939.Född år 1811. i Möghultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Kandaken kastade." I programmet låga sittplankor utefter väggarna på "Bräcka" (=Pallar) Per fatta en planka och svängde den, som en lätt käpp, och om en minut låga alla kämparna i en hög på kroggolvet; när någon av dem sökte resa på huvudet, så fick han ett dragarskaftet på Pers "Tjuramegajisk", så han låg stilla. Från den stunden ring "Marknadsoch Förabönder förtära sin supastörda på plattsen", slöt farbror, men han berättar vidare. — Obs! Om det kan intressera de en gammal smålandsbande på färd till "St. Sigfridsmässan" (Väja

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6223:11Landskap: Småland.Upptecknat av: Gall Viking,Härad: Uppvidinge.Adress: Färakra, "Kraksmåla.Socken: Älgshult.Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.Uppteckningsår: 1989.Född år 1822. i Älgshultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vintermarknad) den 15de Februari 1884. Så ben-
den i "Färakappa med Kalvskinnsväs-
kan på ryggen och Tjuramegapiska under
armen inträdde på Rda Gästgivare-
gård," så se teckning N:1. A. Tjuramegapiska,
som ägdes av min far, se teckning N:1. B.
En sådan piska var skapad flätad av tjur-
rens "Penis" och försedd med mässingbeslag
och en lång snärt av grovt läder. "Tju-
ramegapiska" var ett gott försvarsvapen
i slagsmål. Obs! Min fader hette Nils
Jansson. Född 1822 i Björkebo, Älgshults-
ocken, Tranobergs-Län. Död 1889 i byn Kroks-
hult Rammastädes. En sådan gammal-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6223:12.

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge

Socken: Ålgöhus.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.

Född år 1811. i Ålgöhus socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tidå marknadsresa var både nöjsam (8.
och farofylld. Det rådde mycket oenig-
het mellan smålänningar, Blekingar,
och Skåningar. Farbrors fäder hava
anbatalat att "Vi gjorde dessa marknads-
resor för vi fingo mera betalt "Sör-
up" för våra oxar och vår humla. Och
i Småland odlades förr mycket humla
för ölbryggdens behov, och humla be-
talade Janskarne bra liksom feta
oxar. Farbror sade, "Att Sackekriget hade
aldrig satt sin fläck på smålandsbö-
derna om Gustav Wasa låtit dem sälja si-
na oxar och sin humla "Sör up" men

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6223:13.Landskap: Småland.Härad: Uppvidinge.Socken: Älgshult.Uppteckningsår: 1939.Upptecknat av: Carl Vikberg,Adress: Faråkra, Kriksmåla.Berättat av: Lautbruk: Nils Ganssaw.Född år 1811. i Älgshultssockna.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kungen var snål och behövde mycket pengar, men betalade litet; därför blev då "oenighet inbördes." Några vägar, som i nutid finnas ej; det var "mästa dels riddvägar" sade farbror. Men han sade även att så långt bakåt, som i mitten på 1600-talet så fanns här vägar mellan Växjö och Kalmar och ifrån Växjö till Ekby, men vägarna voro så dåliga att hans fäder hade berättat att de knappast gick att föras fram med "Rolvagn". Se teckning n:o 2. från min F.d. faders gård i Krokshult, Älgshultssockna. I dessa vagnar (klumpiga) fanns inget mera järn

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

146223:14.

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge

Socken: Klghult.

Uppteckningsår: 1989

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Lantbruk: Nils Jonsdott.

Född år 1811 i Klghult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

än "Hjulväderna", som hölla hjulen ^(10.) på de grova träaxlarna. När man körde till marknaden eller staden och "Vagnsmörjan" fröt, så plockade man stora, svarta sniglar och lade dem in i hjulnaven, det har farbror Nils varit med om. När man färdades bort med dessa vagnar i smärjebrist, så hyddes qvislandet från hjulnaven så, "Kanner aldrig dit". Men när man kommit fram och lastet lastet gick det liksom fortare mot hemmet, då hyddes qvislandet så, "Tja, faddrullar, nu ha vi väl lär." - I min barndom och Långt före var det gånge sed, att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146223:15.
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Älgshult. Berättat av: Lantbruk: Nils Hansson
Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

från våra orter köra till Värja vinter-
marknad, till 15de Februari! Obs! Att hos oss
skriva om t.ex. Bergslagsbändernas resor
till Bruken, eller Helingbändernas ström-
ningsfärder, blir en sak för meddel-
re från dessa orter. Jag förstår mycket
väl, att frågelistan är till för hela vårt
land och ej blott för socknarna Älgshult
och Kråksmåla. — Vi körde från hemmet
många bänder från socknen dagen
förr; jorden var i regel kälkär och
därpå en "Färahäck" i vilken förva-
rades hö och havre åt hästarna, mat-
väskan och en liten "träskuling" brännvin.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 46223:16.

Landskap: Småland

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgårds.

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.

Född år 1811 i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vidare förde vi till Växjö vintermarknad¹² vårt "Vinterskjutna", som bestod av skogspägel såsom fjäder, orrar och harar, sårtill många rävskinns (rödräv) samt något mård och utterskinns. Men hudar och skinn efter boskap såldes eller och bytte man sig till sulor, ty Växjösulor hade gott namn om sig. Och då tillverkades därav av "Byskornakare" skor i gårdarna. Vi köpte våra järnvaror från Kalmar, Södra delen av Ålgårdssocken, men i Norra delen av socknen hade man sin handel i Växjö. Många bönder härifrån köpte på "Växjö marknad" Skånevagnar och skånekalvar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 46223:17.Landskap: Småland.Härad: Uppvidinge.Socken: Älghult.Uppteckningsår: 1989.Upptecknat av: Carl VikingAdress: Furåkra, Kråksmåla.Berättat av: Lantbruk, Nils Jansson.Född år 1911. i Älghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som såldes av skåningar. Dessa fordan⁽¹³⁾
hade synnerligen gott namn om sig. År
En strykande affär var spåurockar, som
voro hemtillverkade. Vidare var det sed
hos oss att kontrakter å bemälda
nad köpte "Bostell och begäring" s. v. s.
Den blivande bruden erhöll av sin fäst-
man svart "Knalltyg till brudklän-
ning, silkeschalett till huvudbrana & hand-
skar, psalmbok, gåvedosa, brudschal,
och vigselring av guld m. m. Alla sål-
de och köpte. Det var "Stånd" (små källba-
dar i 100-bäl på stororget mellan "Ranne-
lict och Stadshotellet". Färden hem gick

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146223:18.

Landskap: Småland.

Härad: Västervidinge.

Socken: Ålgårds.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Vikberg

Adress: Furåkra, Krokomsåla.

Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.

Född år 1811, i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

munfört till. Vid utkanterna av staden där¹⁴
vägen lag vid lägen krog, som hette "Första
Styvern". Där tog bänderna "avskedsknäp-
pen". Den fick det gå till Årda gästgivare-
gård. Där köptes öl och även kaffe, och bän-
derna tog ur sina "kulingar" "Gökar,
som göt mitt i vintreen". Från Årda fick
det gå till Rindhavda gästgivaregård, i Rén-
havda socken, Krånöbergs-Kän. Där stann-
des en kort stund. Därast, som bodde
i södra sockendelen gick, så färden
till "Ålgårds-kulla" (Nuvarande Ålgårds-
by.) Där tog dom in hos "Anna-Stina". Hon
sålde "Portvin till 1,50 på köpet", men ville

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146223:19.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
 Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra "Kräksmåla."
 Socken: Ålgö. Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sam hade hylutten brännvin i vinet, så gick
 det för sig. "Hos Mor Anna-Stina kunde Sam
 på bli saliga var efter sin smak. Funga
 är hade han "Kysar m. m. till salu"; för att
 visste han råd, så länge kunden hade peng-
 ar. - På hemvägen från smärnan köps och
 kördes i kapp, byter hästar och slags. "Ja,
 så var i korthet berättat en resa till Vä-
 jä vintermarknad före och omkring
 tiden 1850. Enligt farbror Nils uttalar
 denna marknad var "Kronobergarnas" "Hö-
 marknad." Men jag skall i kommande
 framdeles skriva om våra kreatursmark-
 nader. En färd till Växjö marknad 1884. Se be-
 räkning n: 3!

Skriv endast på denna sida!

beräkning n: 3!